

I de ovenfor nævnte tilfælde skal retten overveje, om det i stedet for dørlukning vil være tilstrækkeligt med et referat- og navneforbud, jf. retsplejelovens § 29, stk. 5.

I straffesager gælder endvidere, at dørene efter begæring lukkes under forurettedes forklaring i sager om voldtægt, incest m.v., jf. retsplejelovens § 29, stk. 6.

Der er herudover mulighed for dørlukning ved retsmøder i Den Særlige Klageret (retsplejelovens § 49, stk. 5), når der afhøres personer, som ikke har pligt til at afgive vidneforklaring (retsplejelovens § 173, stk. 2), når retten mægler forlig i civile sager (retsplejelovens § 269) og i værgemålssager (retsplejelovens § 462, stk. 1). Retsmøder i ægteskabssager, forældremyndighedssager, faderskabssager og sager om prøvelse af beslutning om adoption uden samtykke holdes altid for lukkede døre (retsplejelovens §§ 453, 456 o, og 475 g, stk. 1).

Retsmøder i fogedretten antages som udgangspunkt at være åbne for offentligheden på samme måde som i civile sager. Det samme gælder retsmøder i skifteretten, når der behandles en tvist, samt bl.a. ved møder i et konkursbo efter, at der er afsagt konkursdekret, jf. betænkningen side 106 sammenholdt med side 70. Der kan også henvises til bestemmelsen i dødsboskiftelovens § 114, stk. 1 (modsnætningsvis).

Trykt retspraksis om dørlukning er sparsom, og kendelserne er som regel konkret begrundede.

I betænkningen redegør udvalget for resultaterne af nogle undersøgelser, som udvalget har fået foretaget af, hvor ofte retsmøder holdes for lukkede døre, jf. betænkningen side 101-106. Udvalget anfører bl.a., at dørlukning kun sker i en lille procentdel af alle retsmøder, men at dørene oftere lukkes i sager, der omtales i massemedierne, end i retssager generelt.

Referatforbud og navneforbud.

Efter retsplejelovens § 31, stk. 2, er det forbudt offentligt at referere forhandlinger, der er foregået under et lukket retsmøde, medmindre dørene alene er blevet lukket for at sikre ro og orden i retslokalet. Selv om der er truffet beslutning om dørlukning, kan retsformanden give personer, der ikke har noget med sagen at gøre, adgang til at overvære retsmødet, og forbudet mod at referere offentligt gælder så også for disse personer, som desuden heller ikke må referere forhandlingerne over for personer, der ikke har haft adgang til retslokalet.

Retsplejelovens § 31, stk. 3, indeholder endvidere en generel bestemmelse vedrørende referatforbud i straffesager, der holdes for åbne døre. Der kan efter

begæring fra værgen eller kommunen nedlægges forbud mod offentligt at referere forhandlingerne i retten (referatforbud), hvis sigtede er under 18 år. Der kan endvidere nedlægges referatforbud, hvis offentlig gengivelse af forhandlingerne kan skade sagens oplysning, eller hvis der er grund til at antage, at offentlig gengivelse vil medføre fare for nogens sikkerhed eller vil tilføje nogen en ufornøden krænkelse.

Retsplejelovens § 31, stk. 3, indeholder desuden bestemmelse om adgangen til at nedlægge et såkaldt navneforbud i straffesager. Hvis det begæres, og ingen offentlig interesse findes at tale herimod, kan retten nedlægge forbud mod at referere navn, stilling eller bopæl eller på anden måde offentliggøre sigtedes (tiltaltes) eller andre involverede personers identitet.

Udover den generelle regel i § 31, stk. 3, indeholder retsplejeloven bestemmelser om helt eller delvist referatforbud i visse særlige tilfælde, f.eks. ved afhøring af vidner trods vidnefrigtelsesgrund (retsplejelovens § 173, stk. 2) og i sager om prøvelse af administrativt bestemt frihedsberøvelse (retsplejelovens § 473, hvorefter det kan bestemmes, at der ved offentlig gengivelse af forhandlingerne i retten ikke må ske offentliggørelse af navn m.v. for nogen af de personer, der er nævnt under sagen). Der henvises i øvrigt til betænkningen side 98-99.

Et navneforbud er efter retspraksis reelt et forbud mod at beskrive den pågældende på en sådan måde, at vedkommendes identitet derved eller i samspil med andre oplysninger afsløres for andre end en helt snæver kreds af personer, jf. betænkningen side 113 samt Asbjørn Jensen og Bitte Dyrbergs redegørelse i Anklagemyndighedens Årsberetning 1989, side 88ff.

Retten kendelse om at nedlægge referatforbud eller navneforbud kan ikke kæres, og den sparsomme trykte retspraksis giver derfor næppe et dækkende billede af, i hvilke tilfælde der nedlægges referatforbud og navneforbud, jf. betænkningen side 107-108.

I betænkningen redegør udvalget for resultaterne af nogle undersøgelser, som udvalget har fået foretaget af, hvor ofte der nedlægges referatforbud og navneforbud, jf. betænkningen side 101-106. Udvalget anfører bl.a., at sådanne forbud kun nedlægges i en lille procentdel af alle sager, men at det formentlig kan konkluderes, at der oftere nedlægges navneforbud i sager, som massemedierne interesserer sig for, end i sager generelt.

I retspraksis er der eksempler på, at journalister er blevet dømt for overtrædelse af et navneforbud, selv om journalisterne ikke var klar over, at der var nedlagt navneforbud. I betænkningen (side 108) omtales en